

[Jalmar Veurlanderin haastattelu 1950-luvulla tervatehtaista](#)

[Aino Korjan historiikki](#) [Aino](#) [Korjan historiikit -alkusivu](#)

[Kuvia Pihlajaveden Asemankylän tervatehtaasta](#)

[Pihlajaveden tervahaudat ja -tehdas](#)

[Tervaperinnepäivä Pihlajaveden ala-asteella 22.2.2001](#)

Täällä ne hongat humisivat. Vuoden 1925 tienoilla oli Pihlajaveden väkiluku noin 2400 henkeä. Vierasta metsätyöväkeä melkein toinen mokoma. Pohjalaisia miehiä talojen tuvat - ja hevosia tallit - täynnä. Oli työnjohtajia, pomoja jne. Pitäjässä toimi neljä tervatehdasta ja kaksi sahaa. Joskus vuosisadan alussa oli ollut oma meijerikin eli kuorima-asema Rinta-ahon mäellä.

Vanhin tervatehdas toimi asemalla. Sen oli perustanut pastori **V. Brusila**. Valkeajärvellä oli Rosenlew Oy:n omistama tehdas ja Kokinmäen tervatehdas oli osakeyhtiö. Kokinmäen tervatehtaalle oli kymmenen taloa antanut pitkäaikaisen oikeuden tervaksien nostoon talojen mailta. Rahan arvon alennuttua ei talollisille jäänyt kantohintaa lainkaan.

Tervatehtaalla olivat omat tynnyrimestarinsa, keittäjänsä jne. Koska tervakset otettiin käsipelillä, halottiin kiiloilla ja kaikki muukin oli käsityötä, antoi tämäkin teollisuuden ala huomattavalle joukolle työtä. Raaka-aineen tultua keräytyksi ympäristöstä loppui tervatehtaidenkin toiminta. Aseman tehtaalta osti pannut ym. välineet tehtailija **Hypönen** ja vei ne Kotalaan, jossa tervatehdas aloitti toimintansa.

Haastateltava kertoi, miten Kokinmäen tervatehtaalla oli kerran johtajana **Salminen**, joka vaati aina, että "häntä on kutsuttava herraksi". Siitä seurasi nimitys häntäherra. Lattialla oli matto, joka ei ulottunut pöytänsä saakka. Johtaja istui pöytänsä takana ja työmiehelle kuului ärjäisy: "Seiso matolla!"

Pikkupojalta kysyttiin "Missä sinun isäsi on? -Tittamolla. -Itse sinä tittamolla olet!" Isä oli

tervatehtaalla eli tislaamolla.

Tukinuitoista

Keväisin kulkivat tukkilautat. Silloin, kun vispilävarpuja kuorittiin, tulivat tukkilaiset. Oli paikkakunnan miehiä, oli tuntemattomia. He kävivät taloissa ostamassa leipää ja muita ruokatarpeita. He olivat lähitaloissa öitä. Kun tuuli sattui tyyntymään, saattoi tukkilautta maata paikoillaan useita päiviä. Talojen tuvissa viipty silloin miehiä enempikin. Tarvittiin leipää, piimää, keitettiin kahvia. Taisi se runoiltu tukkilaisromantiikkakin elää jossain purojen lähetyvillä.

Silloin, kun metsiä alettiin myydä, olivat uittoreitit ainoa puutavaran kuljetusmuoto. Täältä uittivat puuta ensiksi Rosenlew Oy Poriin. Myöhemmin kuljetettiin Ruoveden, Visuveden ym. sahoille. Myöskin Pihlajaveden Saha kuljetti tavaraa uittamalla. Kokemäenjoen Uittoyhdistys oli toiminut jo lähes sata vuotta, kun se ulotti toimintansa Pihlajavedelle 1942. Sota-ajan jälkeen yritti Pihlajaveden Saha uittaa itse puita, mutta työväen puutteessa uitot jäivät kesken. Silloin oli naisiakin uitossa. He tulivat lappu kourassa työkomennukselle. Hyviä työntekijöitä naiset olivatkin, kertoi **Hjalmar Veurlander**, sen aikainen päällysmies.

Sodan jälkeen valtio myi paljon suuria puita. Pientä puuta ei uittoon otettukaan. Kaikki halusivat ostaa suurta puuta. Parhaina keväinä uitettiin noin kymmenen lauttaa. Kukin lautta sisälsi noin 10000 tukkia. Kevään muuttuvat kuvat ja äänet ovat vaihtuneet ympäri vuoden tasaisiksi raskaitten kuorma-autojen ääniksi, jotka kuljettavat puutavaraa maantiellä Mäntän ym. tehtaille.

Aino Korja

[Aino Korjan historiikit -alkusivu](#)

[Kuvia Pihlajaveden Asemankylän tervatehtaasta](#)

[Tervaperinnepäivä Pihlajaveden ala-asteella 22.2.2001](#)

